

Personalități gorjene în arena vieții politice în perioada interbelică Gheorghe Tătărescu

Adriana Simona Peptan

Gheorghe Tătărescu s-a născut pe data de 22 decembrie 1886 în Poiana, Gorj, fiind al șaselea copil al Speranței (născută Pârâianu), descendenta unei vechi familii boierești gorjene cu rădăcini în Baia de Fier și Alunu și al generalului Nicolae Tătărăscu cu o carieră militară strălucită, ce a culminat cu funcția de secretar general al Ministerului de Război și șef de stat major al Armatei române¹.

De mic s-a afirmat ca un foarte bun elev, inteligent și cu dorința de a-și forma o cultură cât mai completă. Primele studii le-a făcut în țară: școala primară, liceul, licența în drept. Acestea au fost desăvârșite la Paris, unde a studiat dreptul și economia politică.

A obținut doctoratul în 1912 cu teza „Regimul electoral și parlamentar din România”, în care evidențiază necesitatea reorganizării sistemului electoral, menționând că „parlamentul trebuie să fie expresia voinței țării, pentru ca guvernul să poată fi expresia voinței parlamentului”.

S-a distins și pe tărâm gazetăresc și literar. În 1918 scoate ziarul național – liberal „Cuvântul Gorjului”. Va colabora de asemenea la “Voința” (1919) și “Viitorul Gorjului”.

Gh. Tătărescu a intrat în viața politică în 1912, devenind membru al Partidului Național Liberal.

Din 1919 a fost ales mereu în Parlamentul țării, cu excepția
1 Gh. Tătărescu – *Mărturii pentru istorie*, Editura Enciclopedică, București, 1996, p. X

perioadei când partidele politice au fost interzise sau nu au avut loc alegeri, remarcându-se prin incisive și valoroase discursuri în Adunarea Deputaților și în Senat, reprezentând ca nimeni altul interesele gorjenilor.

Iată ce spunea Gh.Tătărescu: “Când județul acestuia căruia îi datorez ființa mea politică și căruia îi voi închina cu recunoștință toate gândurile și toate puterile mele de înfăptuire, când județul acesta mi-a reînnoit încrederea sa, m-am legătuît să vin regulat în mijlocul dumneavoastră, pentru a da socoteală de mandatul pe care mi l-ați încredințat și pentru a vă lămuri, în același timp, toate problemele care stau în fața Parlamentului”.

În cabinetul lui I.I.C.Brătianu și Vintilă Brătianu, a deținut funcția de subsecretar de stat la Interne, introducând metode moderne de conducere a Poliției și Jandarmeriei, două instituții deosebit de importante în sistemul puterii de stat, vitale pentru asigurarea ordinii și liniștii publice.

Gheorghe Tătărescu a reprimat fără excese inutile revolta de la Tatar-Bunar 1924, o mișcare insurecțională provocatoare din sudul Basarabiei, al cărei scop era crearea unei republici sovietice pe teritoriul României și dezmembrarea statului național român. În decembrie 1925 a prezentat un raport în fața Adunării Deputaților în care a analizat cauzele și modul cum s-au desfășurat fazele revoltei antiromânești, moment hotărâtor în cariera lui Gheorghe Tătărescu.

El îi asigura pe cei prezenți că în cazul unor astfel de acțiuni ele „vor întâmpina ca și în trecut, mâna de fier a guvernului, care va ști să le oprească în acțiunea lor”.

După asasinarea la 29 decembrie 1933 a lui I.Gh.Duca, Gh.Tătărescu a adresat prin radio un „Apel către tineret”, în care îi chema să se solidarizeze împotriva tuturor manifestărilor extremiste din viața politică.

A deținut funcția de prim-ministru pentru prima oară în perioada 5 ianuarie 1934 – 28 decembrie 1937².

Guvernarea lui Gheorghe Tătărescu poate fi privită în antiteză. Pe de o parte, anii 1934-1937 au însemnat pentru România prestigiu, stabilitate, bunăstare și relansarea economiei după o criză mondială dureroasă.

Pe de altă parte, politicianului i se impută că, în timpul mandatului său, a contribuit la disoluția sistemului politic democratic, începând chiar cu cel din care făcea parte, acordând concursul regelui Carol al-II-lea pentru instaurarea dictaturii regale.

O atenție deosebită a acordat în această perioadă Gorjului, fiind preocupat de dezvoltarea economică a zonei și ridicarea nivelului de
2 ibidem. p. XII

cultură și civilizație a populației județului prin construcția de școli, biserici, spitale, refacerea drumurilor și podurilor.

Presa vremii semnala succesele sale politice. Ziarul “Gorjanul” publica un interviu cu Gh.Tătărescu în care acesta își exprima crezul său politic și se angaja să-i ajute pe gorjeni: „Nu m-am întors aici pentru un scaun de deputat! Am fost trimis în parlamentul țării de 6 ori, una după alta. Puteam și acum să candidez oriunde. Dar țara se găsește azi la o răspântie hotărâtoare, iar județul Gorj se zbate în cele mai grele dificultăți, pe care le-a cunoscut vreodată... De aceea, toată puterea mea de muncă, toată autoritatea mea, toate putințele mele de realizare politică vor fi închinat de azi înainte Gorjului”.

Într-un număr din “Gorjanul” se anunța inaugurarea dispensarului de la Godinești – Gorj care va purta numele soției primului ministru, Arethia Tătărescu.

“Inaugurarea s-a făcut în ziua de 11 august 1935, în prezența domnului prim-ministru Tătărescu, a șefilor autorităților și a câtorva mii de săteni din regiune.” Au fost organizate festivități cu prilejul inaugurării celui mai mare sanatoriu TBC din țară, de la Dobrița. Au fost prezenți la aceste solemnități Gh. Tătărescu, prim-ministru, și președintele Partidului Național Tărănesc, Dinu Brătianu.

Tot din timpul guvernării Gh.Tătărescu s-au dat în folosință școlile din Topești și Musculești, a fost finanțată construirea complexului arhitectural al lui Constantin Brâncuși, a fost electrificată regiunea Novaci, a fost sprijinită cu fonduri bănești Mănăstirea Tismana.

O activitate deosebită pe plan cultural a desfășurat soția lui Gh.Tătărescu, Arethia Tătărescu, din inițiativa acesteia constituindu-se Liga Națională a Femeilor Române – Organizația Gorj. Ea își propunea conservarea artei naționale, îngrijirea monumentelor istorice și angrenarea femeilor în activități productive.

Una dintre preocupările majore ale Ligii a fost constituirea unui local pentru Muzeul de Etnografie și Istorie din Gorj.

La 20 iunie 1925, Arethia Tătărescu îi cerea primarului orașului Târgu-Jiu sprijinul pentru construirea localului muzeului. Numele Ligii este legat și de Monumentul Ecaterinei Teodoroiu, aflat și în prezent în centrul municipiului Târgu-Jiu. Monumentul a fost inaugurat în 1935, la ceremonie fiind prezent și Regele Carol al II-lea. Arethia Tătărescu a fost declarată în 1936 cetățeană de onoare a Târgu-Jiului.

La împlinirea celor patru ani de guvernare, în 1937, Gh. Tătărescu își reafirma opiniile sale: “Prin noi înșine, pentru români și țara românească. În împlinirea aceste misiuni, să ne strângem rândurile și în așteptarea evenimentelor să ne pregătim să luptăm și ca întotdeauna să învingem”.

După încheierea mandatului, Gh.Tătărescu a deținut funcția de ambasador al României în Franța (1938 – 1939).

Începând cu 25 noiembrie 1939 până în iulie 1940 Gh.Tătărescu a deținut cel de-al doilea mandat de premier, care însă nu s-a mai ridicat la nivelul calitativ atins de primul. Cauzele sunt multiple: începuturile izolării României pe plan extern, starea dificilă a economiei țării, guvernul pe care îl conducea acum nu se mai bucura de sprijinul politic al P.N.L.

După 1941 a militat pentru scoaterea României din războiul antisovietic. A făcut parte din Frontul Național Democrat (1944). În Guvernul Dr. Petru Groza a deținut funcția de vice-primministru și a condus Ministerul Afacerilor Externe.

A condus delegația României la Conferința de Pace de la Paris, solicitând recunoașterea statului de țară cobeligerantă pentru România³.

În 1947 a fost obligat să se retragă din guvern, stabilindu-se la Poiana – Gorj, locul în care venea deseori.

Va fi ridicat în noaptea 1-2 martie 1949, stabilindu-i-se domiciliul forțat în București. A fost apoi condamnat, stând în detenție din mai 1950 până în 1955.

A încetat din viață la 18 martie 1957. Cu două zile înaintea morții sale, Gheorghe Tătărescu i-a spus fiicei sale, Sanda Tătărescu-Negropontes: “Cumplite vremi mi-a fost dat să trăiesc, copilule!”.

Activitatea politică a lui Gh.Tătărescu aparține epocii celei mai tragice din istoria statului român și a lumii întregi, ciclului istoric determinat de concurența la dominația asupra Europei și chiar a lumii a celor două mari sisteme totalitare, bolșevismul și fascismul.

Confruntat cu presiunea istoriei, având în vedere realizarea interesului național și salvarea statului unitar român, Gh. Tătărescu își prezenta astfel propria activitate: “...nu am revendicat niciodată și nu revendic titluri de glorie sau de eroism, nu-mi recunosc nici un merit deosebit dar iarăși am conștiința că în diferite situații în care m-a pus încrederea acelor cari au fost șefii mei, mi-am făcut în întregime datoria și poate mai mult decât atât.”

3 ibidem p. XVI.